

OZVĚNY SMIDARSKA

LISTOPAD 97 18

5,- Kč

Z obsahu čísla: Slovo starosty X Výlov vodní nádrže X Ze školních lavic X Seriál Fr.Vaníčka - Elixír života a mládí /interview s Karlem Hlavatým a Mir.Macákem/ X Historické okénko z kroniky Oldřicha Doležala X Knihovna informuje - novinka: Edward Babák X Společenská kronika X Křížovka

SLOVO STAROSTY

Blíží se konec roku 1997 a je čas poohlédnouti se zpět a zhodnotit, jak se nám podařilo splnit úkoly, které jsme si stanovili.

Jak jistě všichni sledujete naše ekonomické podmínky, v letošním roce se nesplní naše předpoklady a příjmy OÚ budou nižší cca o 2 mil.Kč. Rozpočet OÚ byl stanoven tak, aby byl zajištěn plynulý chod obce - to je základní škola, mateřská škola a výkon státní správy i samosprávy OÚ. Zbytek financí byl převážně určen na pokračování plynofikace. Předpokládané neplnění příjmů v uvedené částce se proto týká nesplnění vytyčených cílů v plynofikaci. Přes uvedený nedostatek finančních prostředků je naší snahou dovést plynofikaci Smidar do zdárného ukončení a pokračovat se zavedením plynu do přidružených obcí. OÚ hledá možnosti získání dalších finančních prostředků pro zlepšení životních podmínek občanů.

Provádí se výstavba veřejného vodovodu v Chotělicích a byl realizován přívod plynu do Ústavu sociální péče, na který se budou moci napojovat i občané Chotělic. Připravuje se projektová dokumentace na veřejný vodovod Křičov. Přívodní vodovodní potrubí bude realizováno v roce 1998, na které budou připojeny - Smidary, Chotělice, Červeněves, Křičov. Realizace veřejných vodovodů Červeněves - Křičov se budou souběžně provádět s postupem plynofikace a jejich rozsah bude upřesňován dle finančních možností.

Jan Šefara
starosta obce

VÝLOV VODNÍ NÁDRŽE

Obecní úřad ve Smidarech vybudoval vodní nádrž u závodu Triola a přestože není ještě zkolaudována, byla napuštěna a dodatečně byly nasazeny ryby. Po roce, v sobotu 11.10.97, byl proveden zkušební výlov. Předpoklady k množství vylovených ryb byly různé. Přesto byla tato akce oznámena občanům místním rozhlasem i ve sloučených obcích, z nichž někteří skutečně využili možnosti zakoupení ryb na místě nebo navštívili pohostinství místní sokolovny, kde probíhala ochutnávka rybích specialit. Výsledek byl nad očekávání dobrý, neboť množství kaprů i jejich kvalita byli vynikající. Lze si jen přát, aby se tento výlov stal každoroční tradicí.

Red.

Červencové povodně

Ve dnech 9.- 12.7.1997 proběhla na Obecním úřadě ve Smidarech příspěvková akce na pomoc oblastem postižených záplavami. Vybraná částka od občanů v rámci finanční výpomoci činila 83.070,-Kč a byla 14.7.97 předána na Okresní úřad v Hradci Králové pověřeným pro tuto činnost.

Smidary	61.720,-Kč
Chotělice	7.750,-Kč
Křičov	4.750,-Kč
Červeněves	8.850,-Kč

Loučná Hora vybrala částku 6.300,-Kč, kterou odevzdali osobně členové SDH na Okresní úřad v Hradci Králové.

V.Víchová
účetní OÚ

ZE ŠKOLNÍCH LAVIC

Konec školního roku 1996-1997 byl ve znamení velkých úspěchů základní školy ve sportovních a kulturních soutěžích.

Ve 2. ročníku pěvecké soutěže nazvané "Novobydžovský slavík", které se zúčastnili žáci ze všech základních škol Novobydžovska, zářili zejména žáci II.kategorie /9-10 let/, ve které nikoho nepustili na stupeň vítězů. Vítězkou se stala Monika Břízková z Loučné Hory, druhé místo obsadil Koloman Bužík ze Smidar a na třetí stupínek vystoupil Jan Rejthárek ze Smidar. Také v kategorii nejmladších zpěváčků získala diplom za 3.místo Eliška Šanová ze Smidar.

Také v Hradci Králové při 13.ročníku Zlatého slavíka byli smidarští reprezentanti skvělí, když přinesli tři medaile, což je vůbec nejlepší výsledek smidarských zpěváků v historii soutěže. Více medailových umístění nedosáhla žádná jiná základní škola okresu! A kdo Smidary tak vzorně reprezentoval? V silné konkurenci školených zpěváků získala Vladka Berglová ze Smidar ve 4. kategorii krásné druhé místo. V 5.kategorii si zopakovala svůj úspěch z loňska Barbora Štěrbová, která se umístila opět na 3. místě. Ve 2. kategorii dosáhl na bronzové umístění také Jan Rejthárek, který si navíc přivezl diplom za nejlepší chlapecký výkon!

K závěru školního roku také patří tradiční turnaj o "Kozojedský pohár" v kopané chlapců a vybíjené dívek pořádaný pro žáky 1.-5. tříd. Tohoto turnaje se zúčastňují žáci škol z jičínského okresu a jedinými "zahraničními" účastníky jsou každoročně právě žáci smidarské školy. A stejně tak jako v předchozích ročnících byli Smidaráci i letos velmi úspěšní - děvčata obsadila pěkné 3.místo a chlapci dokonce obhájili loňské vítězství před fotbalisty Jičína, Kopidlna, Sobotky, Nové Paky, Vysokého Veselí, Kozojed a Dětenic. Znovu přivezli "Kozojedský pohár", nový kopací míč a krásná trička připomínající mistrovství Evropy v kopané Euro 96.

V uplynulém roce ve škole vzniklo dechové kvinteto, které v průběhu roku nacvičilo pestrý program. V kvintetu hráli na trubky Martin Břízek a Vráta Štěrba, na baryton Milan Marek, na tenor Koloman Bužík a na klarinet Jan Rejthárek. Se svým programem

chlapci úspěšně vystupovali v Domově důchodců v Humburkách, při výroční schůzi družstevníků - vlastníků ve Smidarech, koncertovali pro své spolužáky ve škole, úspěšně reprezentovali školu při hudebním festiválu nazvaném "Vysokoveselská notička". Svými milostnými písničkami a slavnostní fanfárou překvapili a velmi potěšili svou učitelku Martinu Pšeničkovou v Jičíně, bezprostředně po jejím svatebním obřadu.

Malí muzikanti si při všech svých vystoupeních získali zasloužené uznání a obdiv.

Karel Příbyl
učitel

Veronika Balušiková, Věra II. Rok 1996-97

Upozorňujeme čtenáře, že v naší knihovně mají možnost vypůjčit si knihu o slavném smidarském rodáku prof. MUDr. Edwardu Babákovi od Pavla Braveného a Zdeňka France, vynikajících českých fyziologů, která nedávno vyšla jako svazek knižnice "Edice Osobnosti" /Masarykova univerzita v Brně, Nadace Universitas Masarykiana/.

Redakce

SLOVO EDITORA

Fyziologu Edwardu Babákovi (8. června 1873 až 30. května 1926), zakladateli a prvnímu rektoru Vysoké školy veterinární v Brně, profesoru a šestému rektoru Masarykovy univerzity v Brně je věnován další svazek knižnice „Edice Osobnosti“, kterou vydává Nadace Universitas Masarykiana. Autorsky se jej ujali MUDr. Pavel Bravený, CSc., profesor fyziologie Fyziologického ústavu Masarykovy univerzity v Brně a brněnský neurofyziolog MUDr. Zdeněk Franc, CSc., přední znalci Babákova díla.

Knihu, doprovázenou dokumenty z Babákova života, uvádí Braveného a Francova monografická studie o životních osudech, vědeckém, pedagogickém a občanském díle Edwarda Babáka. Druhý oddíl publikace představuje Babákovu osobnost „V pohledu přátel, žáků a následovníků“; mozaika vyznání a esejů dokresluje Babáka jako vynikajícího fyziologa a biologa, zakladatelskou postavu brněnského vysokého školství, mnohorožného vzdělance, váženého učitele a dobrého přítele. Další oddíl tvoří ukázky „Z Babákova díla odborného a literárního“, které přibližují metodu a rozsah Babákovy vědecké a literární tvorby. Knihu uzavírají dokumentární oddíly: „Roky Babákova života“, „Literatura“ („Citovaná a použitá literatura a prameny“, „Babákova vědecká a literární tvorba“, „Literatura a prameny o Edwardu Babákovi“), „Výkladové rejstříky“ („Rejstřík důležitějších jmen“, „Rejstřík důležitějších pojmů“).

Knihu ukazuje: prof. MUDr. Edward Babák patří k nejpozoruhodnějším osobnostem novodobé české vědy a kultury s výrazným přesahem mezinárodním.

Brno, říjen 1996

Jaroslav Malina

Edward Babák

1 Rodný dům Edwarda Babáka na náměstí ve Smidarech, které od roku 1993 nese současný stav.

PhDr. František Vaníček

ZE SMIDAR A OKOLÍ

Všem, kdo mají rádi smidary

Imaginární interview

s KARLEM HLAVATÝM a MIROSLAVEM MACÁKEM

" Sta, tisíce let hledají vědci i šarlatáni různých kalibrů elixír života, zázračný lék, který by člověku udržel mládí, a nebo mu ho dokonce vrátil, a já vám dodneška nevím, proč ho hledají. Vždyť elixír života už lidstvo dávno zná. E l i x í r e m ž i v o t a a m l á d í j e h u d b a a p í s e ň . "

Karel Hlavatý

Karel Hlavatý hraje se svou SMRŽOVANKOU
v jabloneckém hotelu Zlatý jelen.

Mirek Macák v době své největší slávy.

Dnešní kapitolu věnujeme dvěma výborným muzikantům ze Smidarska, Karlu Hlavatému a Miroslavu Macákovi, rodákům z Červeněvsi.

Úvodem si však musíme vysvětlit nezvyklou formu naší studie.

Před lety jsem na počest obou těchto hudebníků přednesl v novobydžovském hotelu LEV při setkání absolventů osmadvacátého ročníku smidarské školy řeč ve formě zvláštního rozhovoru.

Při předběžném koncipování jsem dlouho váhal, jaké formy mám užít, aby to bylo pro posluchače co nejvíc zajímavé a atraktivní. Slavnostní projev? Přednáška? Beseda? Rozhovor /podobně jako bylo kdysi na televizní obrazovce "křeslo pro hosta"/? Či nějaký jiný způsob? Nakonec jsem se rozhodl přece jenom pro rozhovor. Nikoliv však pro obvyklou formu. Kladl jsem otázky - a odpovídal na ně sám místo respondentů, Karla Hlavatého a Miroslava Macáka /který navíc tenkrát nebyl z pracovních důvodů ani přítomen/.

Ptáte se, jak je to možné. Copak já vím o jejich životě, o jejich lásce k hudbě, copak já je tolik znám? Budete se divit, ale ano, znám je. Mé odpovědi a vypravování vycházelo z mých znalostí o nich, které jsem získal z osobního styku s nimi, z jejich vyprávění, z dopisů, z novinářských a kronikářských zpráv, z mých vlastních vzpomínek na dobu našeho mládí, kdy nám hráli.

Byl to tedy rozhovor, ale tak napůl, vlastně neskutečný, pomyslný, zdánlivý, domnělý, vymyšlený, fiktivní, i m a g i n á r - n í /jak jsem tento literární druh průkopnický nazval/. Ostatně už jsme užili tohoto žánru v kapitole, v níž vzpomíná na krásné dětství a mládí prožívané o prázdninách ve Smidarech pražský lékař z Královských Vinohrad MUDr. Miloslav Brejcha, a také do určité míry i v kapitole o velmi známém hudebníku našeho kraje JUDr. Emilu Holmanovi. A pak nemám rád autorizované, nadiktované, nasměrované, všelijak učesané a přistřižené dialogy, z kterých z valné části vyčichla fantazie a poetický náboj.

Nejlepší by bylo, kdybyste se vžili do postavení účastníků onoho sjezdu absolventů a vmísili se mezi ně.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Naše imaginární interview s K a r l e m H l a v a t ý m a M i r o s l a v e m M a c á k e m tedy začíná.

Povězte nám, pánové, nejdříve o vašem životě, o místě, kde jste se narodili, kde jste prožívali své dětství a mládí a kam

jste chodili do školy, vzpomeňte si na své učitele a kamarády, na váš domov.

Vybrali jsme si vás, pane Hlavatý.

"Já bych ten začátek vlastně řekl za vás oba, za mě i za Mirka Macáka. My jsme totiž měli podobné osudy. Narodili jsme se v roce 1927 v Červeněvsi. Hudební gény jsme zdělili po našich otcích: pan Macák hrával na housle, můj táta na heligonku. Do školy jsme chodívali do Smidar. Nezapomenutelným třídním nám byl po léta pan učitel František Šimek, rádi vzpomínáme také na další členy smidarského pedagogického sboru: pana učitele Doležala, Šimona, Kyrála, manžele Pádovy, hezkou paní učitelku Rybovou, paní učitelku Růžovou...už je vám to strašně dávno. A naši spolužáci? Nejvíce jsme si rozuměli se Smidaráky, Karlem Mrákotou a Vaškem Horáčkem /bohužel s nimi se už nikdy nemůžeme sejít/.

Ale nejbližším mým kamarádem byl Mirek Macák. Náš vztah se táhne od klukovských let až dodnes. Je to přátelství, které bylo, mohu-li se tak "indiánsky" vyjádřit, posvěceno i vlastní krví, protože jako kluci jsme se spolu i děsně porvali. Ale pak jsme byli spojeni společnými zájmy o zpěv a hudbu a přes veškeré životní kotrmelce jsme prožívali díky muzice nádherné zážitky. Převzali jsme vlastně štafetu našich tátů. Ti také často vzpomínali na společné uličnictví až po muzicírování ve vesnickém "šramlíku". Jim také vděčím za to, že nás cílevědomě vedli a dohlíželi na to, aby peníze vynakládané na housle nebyly vyhazovány zbytečně."

A pak na otázku, jaký je jeho vztah k rodné Červeněvsi a jejímu okolí po té dlouhatánské době, po více než padesáti letech, Karel Hlavatý odpověděl:

"Tak to už je, panebože, padesát let! To snad ne! Mé rodiště Červeněves považuju stále za svůj domov a Bydžovsko za rodný kraj. S patřičnou dávkou nostalgie, tesknoty, které se už asi nezbavím, se vždycky rád do Červeněvsi, to je domů, vracím. Vždyť kdo by se nechtěl znovu a znovu vracet do míst svého nejútlejšího dětství a mládí?"

Entrée Karla Hlavatého do světa hudby byla vlastně šťastná náhoda. Ono to tak většinou bylo a je. Za mnohé v životě, aniž si to uvědomujeme, vděčíme sběhu náhodných okolností - tedy paní Fortuně.

Karel Hlavatý se učil jako mladý chlapec za války ve Skřiva-

nech. Do tamější rafinerie cukru nastěhovali válečnou výrobu firmy SEILER - BELLOT. Vznikl tam malý hudební kroužek, který tvořili Milan Pícek, syn tehdejšího šéfa, jeho matka, výborná klavíristka, a učňové Mirek Pavelka a Karel Hlavatý.

Potom se jich ujal pan Oldřich Severa, vynikající hudebník a kapelník, který je učil prvním krůčkům, směřujícím k poloprofesionální muzice. Pan Severa sestavil velkou taneční kapelu a třicetičlenný symfonický orchestr. Tam začal hrát Karel Hlavatý na trombon. Zdokonalovat ve hře na tento nástroj se chodil k panu Tichému do Smidar.

"To byl velmi dobrý muzikant", říkal Karel Hlavatý, "měl dva syny, kteří také propadli hudbě, Láďu a staršího Mílu, s nímž jsem se pak později setkal v orchestru Jožky Kukaně." Ponořil se trochu do vzpomínek a pak s profesionálním obdivem pravil: "Jožka Kukaň, to byl, panečku, pan Muzikant, umělec-bohém, trumpetista s talentem od Boha, d e v l e s t a r , jak říkají Romové, a jak schopný to byl i organizátor. Kukaňova banda patřila ve své době mezi nejpopulárnější taneční soubory v našem kraji."

To už Karel Hlavatý hrával dobře na harmoniku, hlavně díky panu Slovákovi z Nového Bydžova, k němuž jezdil cvičit.

Příliš dlouho se však u Kukaně neohřál. V listopadu 1945 rodina Hlavatých přesídlila z Červeněvsi do Tanvaldu. Je sice pravda, že Karel Hlavatý ještě jezdil celou plesovou sezónu každou sobotu do rodného kraje ke své mateřské kapele. Současně však začal navštěvovat zkoušky tanvaldské velké dechovky, vedené vojenským kapelníkem Josefem Jakubičkou. Jako mladíček, umělecký kanderdas, více méně zaskakoval, kde bylo třeba. Od malého bubínku přes velký buben, činele, trombon, baskřídllovku až k heligonu; někdy i na delší dobu, když stálý hráč na určitý nástroj narukoval na dva roky na vojnu. "Tak jsem dostal punc jakéhosi všeumělce, což mělo přirozeně i své úskalí. Zahraju snad i na zouvák, ale do virtuosa na jeden nástroj mám daleko."

Brzy se stal zástupcem kapelníka a už v roce 1951 utvořil první vlastní malou kapelu.

Pak to šlo ráz na ráz.

Na vojně sloužil na Slovensku v Novém Meste nad Váhom, kde bylo spojařské učiliště. Tehdy se k radistům skutečně vybírali hlavně muzikanti, protože radiotelegrafie a morseovka jsou vlastně založeny na rytmech.

Karel Hlavatý k tomu tehdy řekl: "Páni, to vám byla paráda ! Měli jsme tam čtyři orchestry: dechovku, tamburaše, taneční a

smyčcovou kapelu. Dokonce jsme ve spolupráci s něžným pohlavím z civilního obyvatelstva nacvičili Blodkovu operu *V s t u d n í*."

Po vojně Karel Hlavatý vystřídal řadu dechových souborů, až se stal dirigentem kapely SMRŽOVANKA, kterou řídil řadu let.

Řekl nám o tom: "Naším domovem se stal hotel *Z l a t ý j e - l e n* v Jablonci - Mšeně. Je to malý soubor, ale na veřejnosti je velmi populární. Hrajeme písničky naší generace, návštěvníci zpívají s námi a tancují."

S muzikou se dostal Karel Hlavatý i do zahraničí. V srpnu 1988 vystupovala rozšířená SMRŽOVANKA v tehdejší NDR. Cituji z tisku: "..... základní kádr kapely, tvořený známou SMRŽOVANKOU pod taktovkou Karla Hlavatého byl doplněn skupinou mladých hudebníků z dechových souborů z Tanvaldu. Všechna vystoupení souboru byla přijata s nadšením... Na závěr byl uspořádán velkolepý alegorický průvod... a naše řízná dechovka byla pozdravována skandováním a potleskem atd."

Myslím, že to dostatečně dotvrzuje kvality SMRŽOVANKY a jejího dirigenta.

xx

A pak jsme se obrátili na pana Macáka /fiktivně ovšem, vždyť víte, vysvětlili jsme si to přece/, abychom se seznámili s jeho životní a hudební dráhou.

Miroslav Macák začal ve válečných letech rovněž ve Skřivanech u vynikajícího muzikanta a kapelníka pana Severy. V jeho orchestru hrál na klarinet. V závěru války působil společně s Karlem Hlavatým v orchestru Jožky Kukaně.

"Pak přišel květen 1945", vzpomínal Mirek Macák, "skončila vláda německých okupantů, život se změnil, všechno bylo jiné, i s muzikou se to rozjelo naplno. Koncertní činnost uvolnila cestu našim vystoupením na zábavách. Vzpomínám si na první tancovačku, hned v květnu, na první osvobozené smidarské pouti - a bylo to báječné a veselé, lidé volně vydechli, a jako by se měli víc rádi, svou radost vyjadřovali ve zpěvu, hudbě a tanci."

Čas běžel, Mirek Macák začal hrát v kapele pana Bradny s výbornými muzikanty, jako byli Emil Holman, Mirek Kavan a řada dalších.

Pokusil se i hrát profesionálně s libereckým souborem Jožky Kukaně, s kterým se opět setkal.

Ale nebylo to prostředí a způsob života, jaký si představoval. "Ale brzo jsem poznal, že vinárenské prostředí a noční život se

nemohou stát mým životním stylem."

Když se vrátil z vojny, kde také hrál, své muzicírování ve Smidarech a okolí zakončil, protože se přestěhoval do Jičína.

Oženil se s Janou Vávrovou ze smidarské čtvrti Dalesova, přibyl mu další starosti, rodina, děti, civilní zaměstnání. - Ale že by dezertoval od hudby ? To snad ne ! Zeptejme se.

"To jsem nemohl ! Muzika, ta dupala dál. Hrával jsem několikrát v týdnu v kavárně, volných sobot pro rodinu bylo strašně málo. Hodně roků jsem hrál původně v tanečním, pak dechovém orchestru AGROSTROJANKY. To vám byla slavná kapela. Život to byl pestrý, což o to, ale také strašně náročný. Nahrávky v rozhlasu, televize, koncerty, soutěže i celostátního charakteru, zájezdy do zahraničí, nepřestávající zkoušky a zkoušky a vystoupení."

My bychom vás, pane Macáku, přece jenom o tom vašem "agrostrojanském" období, které jste přelétl, trochu doplnili.

Jičínská AGROSTROJANKA byla velká a nesmírně populární kapela, proslulá nejen v kraji Rumcajse, Manky a Cipíska, ale po celé naší republice i v cizině. Hrála o Zlatou křídlovku v Českých Budějovicích, při Jiráskových oslavách v Hronově, na Haškově Lipnici, na slavné pouti PORCINKULE v Hostinném, doprovázela "Dostaveníčko s Karlem Hašlerem" v Novém Bydžově s divadelním souborem "Jirásek" /toto skvělé představení bylo reprízováno na mnoha místech; i ve smidarské sokolovně/, vystupovala s velkým úspěchem ve Špindlerově Mlýně, v Poděbradech, Trutnově, Jablonci, Nové Pace, Hradci Králové, jako "Rumcajsbanda" v kostýmech v moravské metropoli Brně, hrála mnohokrát v Praze, na Slovensku při oslavách výročí Slovenského národního povstání v Martině, zajížděla i za hranice do Jugoslávie, Polska, Německa. Vystupovala v rozhlase a televizi v populárních pořadech - v pražské Lucerně, "Sejdeme se na Vlačovice", "Tak se hraje u nás" za účasti Karla Vacka, "Staročeská muzika", " 7 mikrofónů", zpívali s ní vedle jejích znamenitých kmenových zpěváků Andulky Veselé a Sváti Bajera také pohostinsky i naši populární umělci, Standa Procházka, Josef Zíma, Viktor Sodoma, Josef Bek, František Ringo Čech, ale i vokální hradecký soubor Kantiléna.

Tak tohle byla Zlatá Koubkova AGROSTROJANKA, v níž před lety hrávali i výteční muzikanti Smidarska - Mirek Macák a Dr.Emil Holman.

Pak se Mirek Macák ve svém vyprávění na chvíličku odmlčel, a jako by trochu zesmutněl: "Přišel rok 1976 - a najednou jsem

skončil. Bylo toho až moc. Ale bylo to, a pořád i teď je, když si na to všechno vzpomínám, když se na to dívám s odstupem let, řekl bych, zmoudřelý a trochu unavený tou dálkou, bylo to a je v těch vzpomínkách pořád krásné. A to mi už nikdo nemůže vzít."

Tehdy jsem ho přerušil a zeptal se, jestli opravdu v tom roce sedmdesátém šestém skončil s hudbou nadobro.

Pousmál se a odpověděl: "Ale to víte, že ne. Já už jsem taková natura: svou lásku opustit nemůžu. A tak asi po osmi letech jsem se sešel s Karlem Koubkem, tím slavným dirigentem AGROSTROJANKY a skladatelem, mým přítelem, povídali jsme si, povídali o muzice a o těch bohatýrských časech, kdy jsme vyhrávali světu, slovo dalo slovo, při další schůzce už seděl Karel Koubek za klavírem a já láskyplně hladil klarinet. A znovu jsme začali hrát, jen tak pro zábavu, pro vlastní potěchu, pro sebe, bylo to naše malé jam session. Zase nás to chytlo, sehnali jsme bubeníka a zpěváka v jedné osobě, ten si zakoupil bicí, já znovu saxaltovku, Koubek válel na harmoniku, všichni jsme se složili, zakoupili varhany a sehnali nějakou tu aparaturu - a už to zase znovu frčelo a frčí. Hrajeme při různých životních příležitostech, na svatbách, k jubilejím, k dětským radovánkám apod."

My se opět do toho musíme vložit. - Dnes je to všechno už zase jinak. Život pokročil dál, zadržet ho nemůžeš, kdyby ses na hlavu stavěl, combo muzikantů kamarádů kolem Mirka Macáka už neexistuje, Karel Koubek, slavný dirigent a komponista AGROSTROJANKY už není mezi námi, ale Mirek Macák přesto žije hudbou dál, ve svých vzpomínkách, jejím poslechem i občasnou hrou na milovaný saxik a klarinet, jen pro své vlastní vzrušení.

Bavili jsme se neustále o hudbě. Položil jsem jim, odborníkům, zvláštní otázku.

Myslíte si, že hudba je určena jen k tomu, aby ji lidé poslouchali, vnímali nebo při ní zpívali a tancovali? A nebo má hudba v sobě ještě něco navíc, něco mysteriózního, nějaké tajemno, které člověka omamuje a silně ho ovlivňuje ?

Necháme mluvit vás, pane Hlavatý, jak vy se na to díváte ?

"Já to teda zkusím. Uvedl bych konkrétní příklad. - Mým největším vzorem se stal dirigent a vynikající klavírista pan Jakubička, v jehož orchestru jsem muzikantsky vyzrával. Převzal jsem po něm nejen vedení souboru, ale i repertoár a sklon k žánru.

Dnes je panu Jakubičkovi 78 let, ale rád si se mnou občas vyrazí znovu do světa muziky. A to vám vždycky dojde k zázraku ! On se vám tak změní, že to je až k nevíře. Když pracuje doma na zahrádce, je to vetřák, shrbený, starý kmet. Ale v okamžiku, kdy zasedne před obecenstvem ke klavíru a pročísne klávesy, je mu snad o třicet let míň. I ta scvrklá pokožka na tváři se mu napne a oči mu září jako zamlada. Bylo to už dávno, kdy při jeho klavírních produkcích tancovaly mladé dívky, pak jim hrával na svatbách a ještě teď mu bouřlivě tleskají už jako staré babky, pořád ještě zbožňují toho svého klavíristu."

Docela výstižně jste nám, pane Hlavatý, ukázal, že hudba má magickou moc, že dodává člověku "elan vital", životní energii, že ho může na chvíli vrátit i do mladších let. - Ale přece jenom bych se vás ještě zeptal: Může hudba člověka před něčím zachránit, ochránit ho ?

"Jistěže může. Teď jsem vám právě vyprávěl, že hudba může ochránit člověka před stárnutím.- Sta, tisíce let hledají vědci i šarlatáni různých kalibrů elixír života, zázračný lék, který by člověku uchoval mládí, a nebo mu ho dokonce vrátil. A já vám dodneška nevím, proč ho hledají, vždyť elixír života už lidstvo dávno zná. E l i x í r e m ž i v o t a a m l á d í j e h u d b a a p í s e ň.

Ale když jinak nedáte, uvedu ještě jeden příklad. Bude veselějšího, rozmarnějšího rázu.

Tedy: Před čím mě muzika zachránila ! A navíc, čím mě ještě k tomu odměnila !

Bylo to na konci té strašlivé války. Náš ročník 1927 byl pracovně nasazen. Ne "total Einsatz" přímo do "Reichu", ale na Moravu, kde jsme museli kopat zákopy pod Svatým Kopečkem a v okolí Olomouce.

Měl jsem vám při té bídě vlastně báječnou kliku. Místo abych byl každý den vyháněn na robotu s krumpáčem a lopatou, byl jsem zařazen, světe div se, d o k u c h y n ě . Ptáte se, jak to, že mě potkalo takovéhle štěstí. Byl jsem snad kuchtík non plus ultra, velkého formátu ? Ale ne. Nic takového. Vysvětlení je nabíledni ! - Doprovázela mě tenkrát totiž moje nerozlučná kamarádka - harmonika. A náš šéf, nebo jak se tenkrát říkalo Abschnitfführer, hned první den poslouchal, jak jsem večer hrál klukům a jak jsme zpívali. - A tak mi "zařídil" tu kuchyň, abych se mu přes den moc

neunavil, abych mu mohl každý večer hrát k jeho milostným hrátkám.

A já vám hrál a jemně do toho zpíval " C i k á n k o t y k r á s n á , c i k á n k o m a l á . . . " - A tak jsme vlastně pomáhali, já a moje pianovka, sexualizovat ovzduší v pokoji pana Abschnittfuhrera. Ale ani kluci nevyšli naprázdno. Jak jsem začal hrát a zpívat, vykradli se z ubikace a skryti pod pláštěm noci poslouchali pod oknem ty serenády lásky. Já vám řeknu, /dodal tklivě Karel Hlavatý/, pro sedmnáctiletého kluka to byl teda zážitek. Ještě dneska si to živě představuju. Víte, že si dokážu vybavit i takové chvíle, kdy jsem nebyl schopen zahrát ani L a P a l o m u , jak se mi třásly ruce. Byla to p a s t v a p r o o č i .

No tak vidíte! Muzika mě zachránila před robotou a buzerováním dozorců. A ještě n a v í c , k r u c i n á l f a g o t , jsem se přitom mohl k o c h a t pohledem n a h e z k ý h o l k y ."

Tak tohle, pane Hlavatý, bylo řečeno opravdu na úrovni. Tak sugestivně a plasticky, že to nejen slyšíme, ale i vidíme: - Vy lážoplážo preludujete, medově zpíváte a v tom přítmí se vlněj Abschnittführerovy huristiky a svíjej se jako cizokrajné zmije v erotickém paroxysmu.

A teď bych, pánové, položil vám oběma stejnou otázku. Řekli jste nám, proč milujete hudbu, bez které by lidský život byl chudší. My, její konzumenti, obyčejní smrtelníci, i vy, její interpreti, výkonní hudebníci, oba dva tábory, si uvědomujeme, že umět hrát, zvládnout hru na nějaký hudební nástroj, že to je nejen otázka talentu, ale i velké práce a píce.

A já se vás ptám. Litujete toho ? Té nesmírné práce, co jste věnovali hudbě, toho sebeobětování, té životní řehole ? Co všechno jste si museli odříct ! Vyplatilo se vám to ? Stálo to vůbec za to ? - A ještě nám řekněte, kdo měl velkou zásluhu na tom, že jste svůj život mohli tak úzce spojit s hudbou ?

Pane Macáku, buďte tak laskav.

"Sebeobětování a dřiny bylo hodně, víc než si nezasvěcený umí vůbec představit. Ale nelituju toho. Kdybych se mohl vrátit a začít všechno znova, jedno vím určitě, že bez muziky bych nemohl prožít svůj život tak opravdově a plně jako s ní.

A ptáte se, kdo měl největší zásluhu na tom, že jsem mohl svůj život spojit s muzikou a hrát pro potěšení lidem i sobě ? To byla

a je moje žena Jana. /Chvilku se zarazil a pak dodal téměř paticky/: Za svůj život, který jsem prožil a prožívám, vděčím nejen svým rodičům - ale i tobě, M u z i k o - a také tobě, J a n o ."

A co vy, pane Hlavatý, na to říkáte ?

"Co já ? Mirek už to řekl za mě. Já bych k tomu jen dodal, že absence tisíců drobných muzikantů a kapel v menších městech a na venkově, dávám stranou špičkové umělce a orchestry z našich velkoměst, že tato absence znamená velkou škodu národa, pokles hudebnosti se projevuje i na charakteru národa. Dnešní mladá generaci, zvláště na venkově, chybí ta zanícenost, jakou jsme měli my, abych užil výrazu z hantýrky kumštýřů, ta naše "zabejčenost" v muzice, chtít a chtít hrát. J á b y c h d o t o h o š e l z n o v u .

Stejně jako Mirek bych chtěl využít této příležitosti a poděkovat své ženě za pochopení, za to, že jsem svou vášeň k hudbě mohl prakticky realizovat. A děkuju také tomu, kdo stál na začátku mé cesty za hudbou, mému tátovi, který měl nade vše pochybnost největší zásluhu na mém muzicírování. Vždycky mě uměl přesvědčit, když jsem umdléval ve svém úsilí o hudební vzdělání, vždycky tvrdil, že m u z i k a j e k r á s n á , ž e j í m u s í m z ů s t a t v ě r n ý c e l ý ž i v o t ."

Rád bych se od vás, pane Hlavatý, ještě dozvěděl, jaký je váš vztah k hudbě vůbec, nejen k tomu žánru, který provozujete. Ale i k hudbě klasické. Abych vás mohl jako hudebníka na závěr charakterizovat....Prosím ? Co jste říkal ? - Aha, že tu charakteristiku provedete sám ? - No, prosím, je to tedy na vás, pane Hlavatý !

"Já bych začal tou vážnou hudbou. Jaký je můj vztah k ní. Klasickou hudbu vnímám především jako interpretační produkt. Neobávejte se, nebudu zabíhat příliš do odbornosti. Mám na mysli asi toto: Obdivuju u orchestru, hrajícího vážnou hudbu, přesnost tahů smyčců, nasazení a ladění spousty nástrojů. Obsah skladeb vnímám, jen když je to melodické, harmonické a rytmické. Jinými slovy, mám rád vážnou hudbu, ale, mohu-li se tak vyjádřit, i když to zní trochu protikladně, vážnou hudbu populárnějšího rázu, prostě známé árie a světové melodie.

No, a teď se dostávám k tomu hlavnímu: - já a hudba lidová.
C e l o u s v o u b y t o s t í j s e m l i d o v ý

muzikant. Rád zpívám, hraju a poslouchám písničky o lásce, o mládí, o lidech, o jejich radostech i trápení, o životě.

Jsem na vrcholu blaha, když lidé při mé hudbě zpívají, smějí se, jsou bezstarostní a veselí a zapomínají na všeliké ty trampoty a strážně, které jim také přináší všední život!

Myslím, že tohle je to pravé poslání tohoto druhu umění, téhle muziky, kterou miluju, hudby, která je velice potřebná v době tak chaotické a rozladěné, v době, v níž utíká i nám osudem přisouzený čas.

Proto je zpěv a hudba ta nejlepší terapie, protože léčí a pomáhá žít.

A proto hraju rád a jsem šťastný, že to umím."

Vážení přátelé, tak tohle byl Karel Hlavatý.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

A kdo byl a je Mirek Macák ?

Dovolte, abych na tohle odpověděl sám.

Řeknu to za celou naši generaci. A protože jsem ve zvláštním rozpoložení, bude i má odpověď ponořena ve vzpomínkách, útržkovitě poetickém oparu, v němž se vynořuje a mizí ta vzdálená doba, zahlcená v hudbě naší generace.

M i r e k M a c á k byl jedním ze slavného tria saxofonistů našeho swingového mládí - - -

... MIREK MACÁK - EMIL HOLMAN - MIREK KAVAN ...

to oni nám hráli v těch nezapomenutelných chvílích po pětáctýřicátém, po té proklaté době nenávisti a strachu, nepřátelské hudbě a radostnému životu, kdy jsme se vrhali jako hladoví psi na parkety v tančírnách Smidar a okolí, kde to všechno je, naši kamarádi a naše velké lásky, kingové a královny parketu, všechno zmizelo, ztratili jsme se pozvolna jeden druhému a zestárli, sály osiřely, marně se Rytmus pokoušel znásilnit

Melodii, já ty tóny pořád slyším a vidím vás a slyším hrát
MIREK MACÁK - EMIL HOLMAN - MIREK KAVAN ... stále vás vidím, v
první řadě orchestru, v bílém saku a černém motýlku, jak svíráte
korpus svých saxofonů a klarinetů, pevně a něžně, jako těla
roztoužených milenek, které sténají v omamně slastných tónech....
MIREK MACÁK - EMIL HOLMAN - MIREK KAVAN ... dávali jste nám
radost a vytržení, umocňovali jste naše mládí a naše lásky, vaše
melodie se vracejí už jen ve vzpomínkách, jako ozvěny odkudsi z
dalekých krajin, v kterých jsme kdysi dávno žili svá zelená léta,
a kam už se nemůžeme vrátit - do toho světa radosti a mládí a
hudby, lahodně svíravých lásek, kdy žena nebyla ještě souhrnem
světla a stínů....

D í k y D í k y D í k y

MIRKU MACÁKU - EMILE HOLMANE - MIRKU KAVANE

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kronika jičínského dechového orchestru AGROSTROJANKA má na
první straně motto z veršů Vítězslava Háška, vyzývající k úctě k
hudebníkům.

K d o v z l a t é s t r u n y z a h r á t z n á ,
j e j c t ě t e v í c n e ž . s e b e ,
n e b o ť v á s t a k B ů h m í l o v a l ,
ž e p o s l a l v á m h o s n e b e .

Hudba jemně podmalovávala básnickovy verše, které jsem tenkrát,
na onom absolventském sjezdu, recitoval, pak Karel Hlavatý,
hrající na harmoniku, začal zpívat o lásce k rodnému kraji, k
Červeněvsi a Smidarům.

Bylo nám všem dobře.

Psal se 30. červen roku 1990.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Velký český herec Vlastimil Brodský ve své poutavé memoárové
knize říká:

"... ten prevít čas je nejkrutější parchant, jakýho znám ..."

nemilosrdný je čas, všichni to víme, nedá se zastavit nebo
podplatit, k nám lidem je necitelný, neúprosný, zlý, surový,
neslituje se ani nad lidskou bolestí a zármutkem a srdcervoucím

pláčem... už tu není Karel Hlavatý, nehraje na harmoniku a
nezpívá své lidové písničky, odešly ty velké muzikantské legendy
našeho mládí, Emil Holman, Mirek Kavan, Karel Koubek, Jožka Kukaň.

Co zůstalo v našich srdcích navěky ?
Jejich hudba.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Prameny: Autorova korespondence s Karlem Hlavatým a Miroslavem
Macákem.

Novinářské a kronikářské zprávy.

Kronika jičínské AGROSTROJANKY.

Autorovy vzpomínky na osobní rozhovory s oběma muzi-
kanty a prožitky z jejich hudby.

Vlastimil Brodský "Drobečky z půjčovny duší" /citát ;
Praha 96/

Grafická úprava a ilustrace: Radka Vaníčková - Krahulcová.

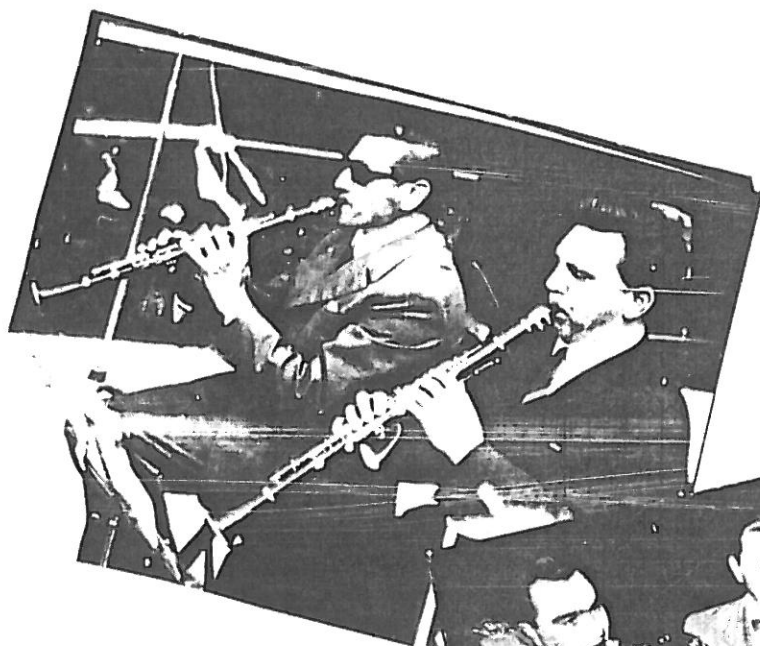
Foto: Z archivu Františka Vaníčka.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

KAREL HLAVATÝ jako dirigent rozšířené SMRŽOVANKY
v Německu.

MIREK MACÁK a EMIL HOLMAN
v tanečním souboru AGROSTROJANKY

Historické okénko

19

Počínaje tímto číslem OZVĚN SMIDARSKA Vás chceme seznámit s prací dalšího kronikáře.

Obecní kroniku od roku 1952 až do roku 1966 v naší obci vedl vzdělaný a vážený občan / učitel a ředitel školy ve Smidarech/ Oldřich DOLEŽAL.

Jako bývalý italský legionář a člověk značně nábožensky založený podléhal silně mezi předválečnou inteligencí tak rozšířeném masarykismu a sociálně demokratickým názorům.

Přes veškerou snahu po objektivitě při hodnocení stávajících politických situací zůstával mnohdy výrazně subjektivním. Filosofickým přístupem, vybroušeným stylem a silným emocionálním nábojem získalo jeho mnohaleté dílo hodnotu beletristickou i místopisnou.

Oldřich Doležal zemřel koncem roku 1969.

Léta 1918-1938 - 20 let ČSR

Roku 1526 zvolili čeští stavové za českého krále Ferdinanda Habsburka a rod ten nemohl náš národ setřást ze sebe až do roku 1918. Víc jak 300 let úpěl pod jhem cizáků a všechny ty smidarské vrchnosti, jak o nich čtete v dějinách svého města, jsou či byly nástrojem těchto našich ne přátel. Konečně 28.ŘÍJEN - naše republika se zrodila a náš všechen lid stál u její kolébky s rozjasněnou tváří. Konečně v domě svém, už ne v nájmu. Sám jsem slavil tento den v Itálii, ve městečku asi jako Smidary, na okraji nížiny pádské, ne daleko od Benátek a 20 minut cesty od Padovy. Naše "res publica", ne cizí, ale naše! Slyšíte dobře? Naše! Co slávy a co radosti! Veliké rozlohou i nespravedlivostí mocnářství Rakousko-Uherské se rozsypalo po 4 letech války a vznikly na základě sebeurčení hned 3 nové státy: ČSR, republika Rakouská, samostatné Maďarsko. Kousek si z něho vzalo Rumunsko, kousek Jugoslaviie a hodný kus Polsko, které také slavilo své znovuzrození. Naše země, toť kvetoucí stráně pampelišek, s rozlehlými a úrodnými rovinami, s řekami rybnými, s nevšedními krásami přírodními na Slovensku i u nás, s proslulými lázněmi, velikým těžkým i lehkým průmyslem, rozvinutým zemědělstvím a ovocnictvím a hlavně s dobrým pracovitým lidem, který dovedl přiložit ruce k dílu v pravý čas a na pravém místě. Tedy: vcelku podmínky skvělé. Začala tedy naše vlast pokračovat v době velkých českých králů, využívat dobré pověsti našich velikánů mistra Jana Husa a J.A.Komenského. Začínala pomalu capat v tom ještě neustáleném a stále ještě rozbouřeném světě. Hledala přátele kolem sebe. V Německu je nemohla najít a na jihu v Maďarsku také ne. Polsko prožívalo to, co my, a Rakousko dlouho nevědělo, čím je. V Rusku od roku 1917 zuřila revoluce, jaké svět dosud neviděl, a ruský člověk se brodil v pravém slova smyslu krví, kráčel v dešti kulí a ohněm. Západ: Francie, Anglie, Italie- samy svých starostí nad hlavu. Snad trochu Švýcarsko, snad Amerika! Najít přátele není lehké, najít dobrého přítele je těžké, najít věrného přítele je úkol velmi nesnadný. Republika začala mít starosti své také: hospodářské, s nimi ruku v ruce starosti sociální, řešení otázek kulturních, národnostních a starosti politické. To vše jako

lavina se sneslo na hlavu a bedra mladé republiky, ale byla tu i láska a nezlomná víra jejího lidu. Učila se chodit a měla dobré vůdce. S 28.Říjnem zůstane spjato jméno Tomáše G.Masaryka. Veliký filosof, dobrý státník. Měli jsme učence, hudebníky, spisovatele, malíře, sportovce, dělníky znamenité a mistry známé. Ti všichni kovali náš krásný znak s heslem: Pravda vítězí. Přišly samozřejmě i dětské nemoce. Známe je a někdy se zapomínalo léčit je prevencí. Přišly nesnáze hospodářské a velmi často politické a pomalu - místo, aby láska a víra v republiku rostla, ubývalo obou. Politika nás vůbec hodně zaměstnávala, bylo to všechno ještě bouřlivé kvašení. Republika demokratická musela také demokraty vychovávat a to trvá dlouho - celé generace. Žít politicky a vidět při tom svou vlast, její potřeby, nesnáze a ne jen "politické čachre", to je teprve ta pravá demokracie.

A teď: Jak žily, doufaly a věřily naše Smidary. Rok 1918 je zastihl jako jiná města zbědovaná - místo chleba chleбенky, místo cukru cukřenky, masenky, tabačenky, lístky na petrolej, líh - no prostě na vše. Byly prohlídky, udávání, kriminály, byly i zelené kádry, později zběhové, uvolňování kázně znatelné. A pak po 28.Říjnu, v těch 20 letech, nastává pomalá, ale jistá reakce. Rolník chápe svou povinnost živit dělníky a ostatní občany. Touha po půdě byla ukojena první pozemkovou reformou. U nás bylo roku 1923/24 rozparcelováno zboží smidarské, patřící velkopřemyslníku z Vídně Hanušovi Cizskovi. Zůstal jen zbytkový statek asi 87 ha a přidělen byl za odhadní cenu panu Baltazaru Bártlovi, správci bývalého smidarského zboží. Ostatní pozemky připadly těm, kdo chtěli pracovat na poli a měli zájem o příděl. Začínají se rozvíjet obchody a řemesla. U nás se rozbíhaly dvě továrny textilní, pracovaly dva mlýny, pila v domě čp 103, kde byl i sklad uhlí a tesařská kancelář. Dále podnik Fr.Stádníka v čp.251 - stavitelská kancelář, sklad stavebních hmot, výroba cementových tašek a sklad uhlí, další sklad uhlí u p.Bernata v čp.39 a dále v čp.53 p.Jos.Štoček. V čp.26 továrnička na krémy /obuv/ Františka Bílka.Stavělo se hodně a dobře - např.Dalesov. Tato čtvrt' zdobí a zvětšuje naše městečko. Opravují se silnice okresní i státní. Obchody se plní zbožím: cena masa 10-15 Kčs, mouky 4,20-cukru 6,20 Kčs. Střevíce pracovní 59 Kčs, vycházkové 69 Kčs. Tabáku všude dost, utekly někam tabačenky, v obchodech se objevuje konkurence, forsíruje se zásada: náš zákazník, náš pán! Ve Smidarech jsou tři peněžní ústavy: Okresní hospodářská záložna, Novobydžovská spořitelna a naše Lidová záložna. Ukládají lidé, věří se méně, půjčují si lidé, podnikají a obchodují. I "kampe-lička" byla u nás v domě čp. 258 /Jos.Pižl/. Hodně se kupují pozemky a louky. Jen mzdy jsou slabé, hubené a dělníku nezaručena nikdy práce. To byl veliký "handicap" této doby. I tak však roste životní standart občanů a s ním vzrůstá i nárok na kulturu. Školství: u nás obecná a měštanská škola trojtřídní a později čtvrtý ročník. Je u nás i živnostenská škola pokračovací. Krok za krokem se jde vpřed. V tělocvičnách a na cvičištích živo. Cvičilo se v Sokole, zpočátku ve "špejcharu" čp.12, cvičilo se v DTJ a oba spolky obeslaly vždy své sloty početně. O kulturu se starala divadla. Spolek divadelních ochotníků "Vrchlický". Hrál se na Radnici. Dělnické divadlo. Hrál se u Zajíčků a obě divadla měla dobrou úroveň. Naše městečko navštěvovali i kočující divadelníci, hráli jak na Radnici, tak u Zajíčků a měli úspěch. Knihovna rostla a stále se doplňovala, byly přednášky i koncerty. A lze zapomenout na "bio"? Hned po převratě v roce 1919/20 němý film promítán v sále Radnice pod firmou "bio Sokol", později zvukový promítán také na Radnici. Kinooperátorem byl Antonín Doubravský od prvních začátků až do r.1959.

Elektrifikace naší obce: Došlo k ní v roce 1919, kdy se provádí elektrifikace celého okresu. Primerní linka vedla z Nového Bydžova přes Smidary do Vysokého Veselí. Plán na sekundární vedení ve

Smidarech. Usneseno vyzvatí firmu Kolben a spol. v Praze-Vysočany, aby zhotovila bezplatně, pro firmu závazně, pro obce nezávazně plány a rozpočty. Rok 1920: Na návrh finanční komise usnáší se Obecní zastupitelstvo zřídití sekundární síť nákladem obce a připojit ji na primerku do Vysokého Veselí. Byla ustavena komise, v jejím čele starosta obce Fr. Hartl, členové: Cyril Blažek, Antonín Vohnout, Frant. Pilař, Karel Mrákota a Fr. Pejšman. Komise měla zplnomocnění zadat sek. síť. Jednalo se s řadou firem a nakonec byla síť zadána Elektro družstvu montérů v Praze. A začalo se stavět. Bylo zase dost reptání a také pochvaly. Než svítilo se, životní úroveň se zvýšila podstatně.

Naše továrny - pracoviště skoro čtyř set dělníků a úředníků. Od roku 1918-1938 pracovaly u nás dva větší průmyslové podniky. Podnik po levé straně silnice, vedoucí k nádraží vystavěn staviteltem Josefem Matysem z Prahy byl s počátku brusírnou skleněných šperků /pokus o smidarskou bižuterii/. Později malou přádelničkou i tkalcovničkou. Potom za majitele Sonrenscheina se tam vyrábělo všelicos. Vyráběly se tam dřeváčky, cuplovaly hadry a dělal se určitý druh filců. Pak zase tkalcovna i přádelna. Roku 1926 koupil tento objekt i továrnu na "Stávku" továrník František Bruna z Plav. Přádelna čp. 234 - Simonka se jí říkalo po majiteli. Pak přišla do rukou Pentlář-Frohlich a v r. 1926 ji koupil Fr. Bruna. Pak sloužila jako přádelna, sukárna i šlichtárna. Správcem - ředitelem byl Josef Synovec, který bydlel v čp. 234 a řídil obě továrny. Závody pracovaly za 1. republiky dost nepravidelně, mzdové poměry nebyly někdy utěšené, byly i stávky. Pracovalo se denně na jednu směnu, plat byl hodinový. Zaměstnaných bylo poměrně málo. Už tenkrát se snažila obec chod závodů vzhledem na dělnictvo udržet, vyjednávalo se v tom směru s majitelem, odprodala mu pozemky na stavbu domků pro dělníky u továrny. Dnes tam stojí čtyři slušné domky pro dělníky a úředníky. Místo, kde stála pastouška, po jejím rozbourání připadlo závodu, a je tam dnes vstupní brána do závodu. Továrna koupila i domek čp. 243, dnes obydlený továrním dělnictvem a vykoupila dům paní Rálišové kvůli rozšíření vjezdu do továrny.

Za první republiky byl ve Smidarech ještě další průmyslový podnik, spíše větší dílna /kolářství/ pana Josefa Rodra - výroba lyží a sáněk. Byl umístěn v čp. 274. Neudržel se dlouho a prodán i s vilkou čp. 298 panu Josefu Pechovi, který převedl dílnu na výrobu bakelitových předmětů. Jinak bylo za první republiky ve Smidarech hodně menších i větších řemeslných dílen, strojnických, zámečnických, klempířských, kolářských, byla zde prodejna radiových přístrojů a instalatérství, košíkářství a potom potravinářský průmysl všeho druhu. Už zde nebyl ani cukrovar, ani pivovar, ani vinopalna. Také ne panská cihelna čp. 58. To je zbytek po ní, domek pana Holého. V cihelně se pracovalo naposled roku 1893 a posledním cihlářem označují pamětníci jakéhosi Tomáška. Pak byla vlastní cihelna rozbořena a všechn materiál koupen panem Rudolfem Procházkou ze Smidar. Ten z něho postavil dům čp. 129 a 226 /kasárny se jim říkalo/ a domek čp. 243. Druhá cihelna, řeklo by se městská, byla tam, kde se říkalo "na Flígrovně". Domek a větší dolík byly svědky toho, že se tam kdysi cihly dělaly. Domek je už zlikvidován a celé místo obdržel v roce 1953 pan Josef Řeháček, vedoucí průmyslové prodejny.

Jatky měly Smidary už roku 1898. Stály po levé straně silnice ke ===== Smidarské Lhotě a to jako poslední dům. Za první republiky se tam čile poráželo za dozoru okresního veterináře. Po převratě roku 1947/8 zbořeny jako nepotřebné /přestalo se ve Smidarech zabíjet/ a materiál koupil od řezníka Rud. Nováka st. a odvezl pan Josef Čapek z Vinar. Místo pak koupil Josef Zubzanda na stavbu domku.

Chudobinec původní už neexistoval za první republiky. Od roku ===== 1918-38 byla ve Smidarech řada chudých a potřebných

občanů. Pro ně obec zakoupila dům čp.247 /štrikárnu/. Dům postavil v roce 1909/10 ing. Šanovec a byl určen za pletárnu. Ale už roku 1923 byl dům městem zakoupen a byly tam zřízeny byty pro naše sociálně slabší občany.

Roku 1913 byl ve Smidarech postaven infekční pavilon v Husově ulici čp.242. Tedy těsně před válkou. Byla tam jedna infekční světnice, měla pět úplně a konfortně vybavených lůžek. V jedné světnici bydlel hrobař J.Filounek a místnost /garáž/, kde byl městský pohřební vůz. Hrobař udržoval čistotu v domě a dbal pořádku. Po zrušení infekčního pavilonu byl dům po potřebné úpravě obydlen rodinou Štajerových.

Politické poměry v obci.

=====

Tahle stať bude asi chudší, poněvadž mě politika nikdy valně nezajímala, neměl jsem rád politické schůze, a pokud jsem mohl, vyhnul jsem se jim. Ve Smidarech byla vždy nejsilnější strana dělníků a malých rolníků/domkářů/, které pod svá křídla vzala strana sociálně demokratická. Ta také vždy kandidovala, měla slušné vedení a velmi dobré a politicky uvědomělé členstvo. Rok 1919 - první volby: osm míst v obecním zastupitelstvu ze 24 - tedy plnou třetinu. Její program stručně: Hájit práva pracujícího člověka. Dělal to skutečně. Měla ve svých řadách nejen dělníky, ale i úředníky, lékaře, učitele, řemeslníky i živnostníky. Roku 1921 se její levé křídlo odtrhlo a osamostatnilo jako KSČ.. Pravda byla, že tím strana sociálně demokratická byla oslabena všude v republice a tedy i u nás. Národně socialistická strana u nás také fungovala. Také ona měla v programu socialismus, i ona chtěla hájit a hájila dělnictvo, ale její charakter nesměřoval k internacionalismu, ale k nacionalismu. Ne však k šovinismu, jak tomu začínalo býti v té době v sousedním Německu v NSDAP. Ve Smidarech nebyla silná, měla, co pamatuji, dva mandáty a připojovala se většinou k levici. Významnou politickou složkou ve Smidarech byla strana živnostenská a mívala v obecním zastupitelstvu šest až sedm mandátů. Však naše město bylo městem řemeslníků a živnostníků. Byla to strana středu. Politika se jí dělala dost těžko, měl jsem vždy dojem takové závislosti na něčem a někom. Možná že to byl jen můj dojem. Měla ve Smidarech i svého starostu jako strana sociálně demokratická. Pak byly strany pravice: strana národně demokratická, ve Smidarech hodně slabá. Jen když se rozbíhaly znovu továrny /1927/ a do čela jejího se postavil ředitel obou továren Josef Synovec, dostala pět mandátů. To už byla dost nouze o práci a netřeba víc říkat. Strana byla ze stran pravice nejkonzervativnější a měla v programu hájit zájmy národní a ovšem i kapitálu. Členstvo je rekrutováno většinou z bohatších vrstev národa. Dále strana lidová - prim v její politice hrály otázky náboženské či církevní lépe, hodně forsírovalo to, aby se náboženství udrželo na školách. Mívala pravidelně dva mandáty. Konečně strana agrární, u nás "domovina". Mívala v zastupitelstvu tři mandáty, bylo u nás hodně drobných rolníků. To jsou v hrubých rysech politické strany ve Smidarech, které zápasily o vedení v obci.

Výkonné moci v první republice pomáhalo četnictvo. Četnická stanice byla ve Smidarech už dlouho za Rakouska: Oberwachmeistři /vrchní strážmistři/: Dlabal, Jantovský, Hronek. Za republiky: Karel Machalický/1918/19/, Josef Petrovický /1919/29/, Rudolf Šlajer /1929/37/. Za první republiky to byla elitní skupina, inteligentní, dobře znající předpisy, stále mobilní, a my občané jsme je měli v úctě a vážnosti, i když jsme od nich zachovávali určitý odstup. Pořádek ve městě udržovala dále městská policie, obyčejně dvoučlenná. Za první republiky to bývali dva strážníci: František Tyl a J.Svoboda. Roční plat strážníka 728 Kčs. Frant.Tyl byl od r.1911 ustanoven definitivním a měl o 5% více. Když odešel strážník Svoboda, bylo uprázdněné místo obsazeno

Frant. Kubernátem, a když i ten odešel, ustanoven Antonín Kroupa. Od r.1914 činilo služné strážníka 800,-Kčs + 5% přídavek. Později když zemřel Fr.Tyl, zůstal strážníkem jen Ant.Kroupa: roční plat 1650 Kčs + 100% přídavek, druhé místo strážníka bylo zrušeno. Když odešel Ant.Kroupa do výslužby, nastoupil na jeho místo Václav Mejstřík. Oba bydleli v Radnici ve dvoře v čp.252.

Mimo to mělo město ponocného. Naši ponocní: Rok 1911: Václav Jeníkovský, který vedle ponocenství měl na starosti i čištění rigolů. Jemu později pomáhal Karel Ráliš a Josef Nezkusil, kteří konali i službu polních hlídačů. Potom, když Václav Jeníkovský zemřel, zůstal ponocným jen J.Nezkusil. Ponocným po Nezkusilovi byl V. Flígr až do své smrti.

Město mělo v těchto dobách svého městského lékaře. Byl jím Dr.h.c. Jan Tomáš, lékař lidumil. Byl jmenován hned po převratě r.1919. Dostával z pokladny města ročně 1.000,-Kčs za léky pro chudé a jinak ordinoval u chudých většinou zdarma, nebo skoro zdarma. Měl současně i dozor na jatkách a za to měl ročně 200,-Kčs. Po jeho smrti byl městským lékařem MUDr.Miloš Motejl. I on měl dozor na jatkách a řeznických dílnách.

Město mělo svého kominíka. Nejprve dostal od obecního zastupitelstva schválenou koncesi Josef Fiala z Vysokého Veselí. Ten však nenastoupil. Byl tedy ustanoven František Vambora a po něm jeho syn Alfons Vambora. Plat: ročně 500,-Kč a povinnost 6x do roka vymetat komíny, jeden zdarma, od druhého se platilo 12 haléřů a u pekařů a uzenářů 20 haléřů.

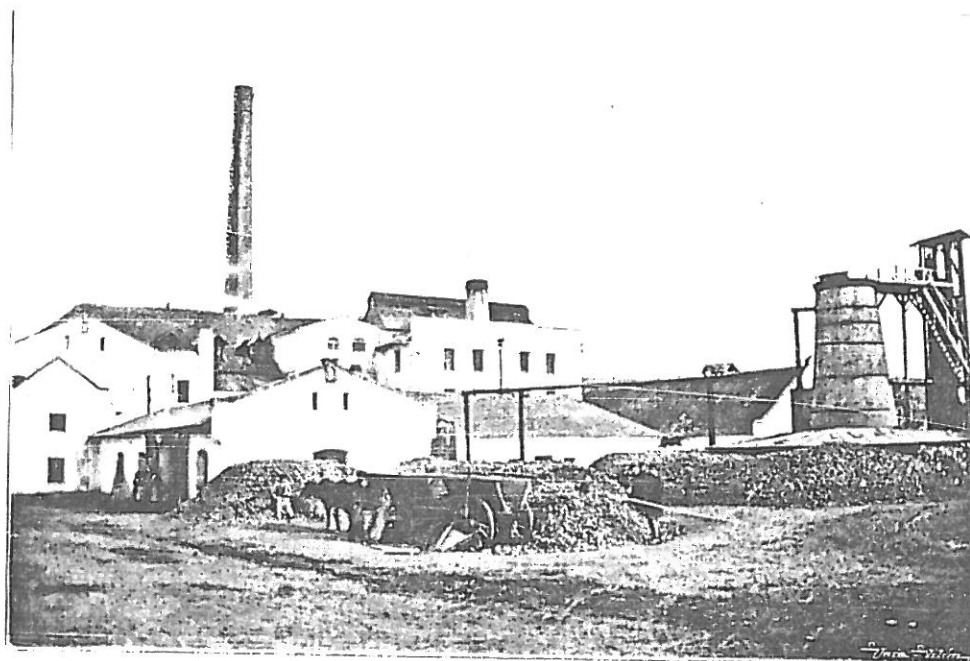
Od roku 1920 byly v obci naší nové orientační tabulky. Označovaly naše náměstí a ulice až do "Protektorátu", kdy se nařídilo: Orientační tabulky musí býti dvojjazyčné, jako byly i firmy a orientační tabule na silnicích. V té době orientační městské tabule zmizely a šlo to celou tu zlou dobu bez nich.

Smidary měly svůj pohřební vůz. Byl zakoupen v r.1911 právě tak jako oblek pro zřízence pohřebního vozu.Od roku 1924 byl zřízen fond na udržování pohřebního vozu.

Vypsal jsem dějiny od r.1918-38. Žel, že od roku 1933 začal vát ze sousedního Německa zlý vítr, hnál k nám rok od roku hustší mraky. Ty zle strašily, zpomalovaly rozvoj naší vlasti.

Pokračování příště.

Podle kroniky Oldřicha Doležala
zveřejňuje E.Řeháčková

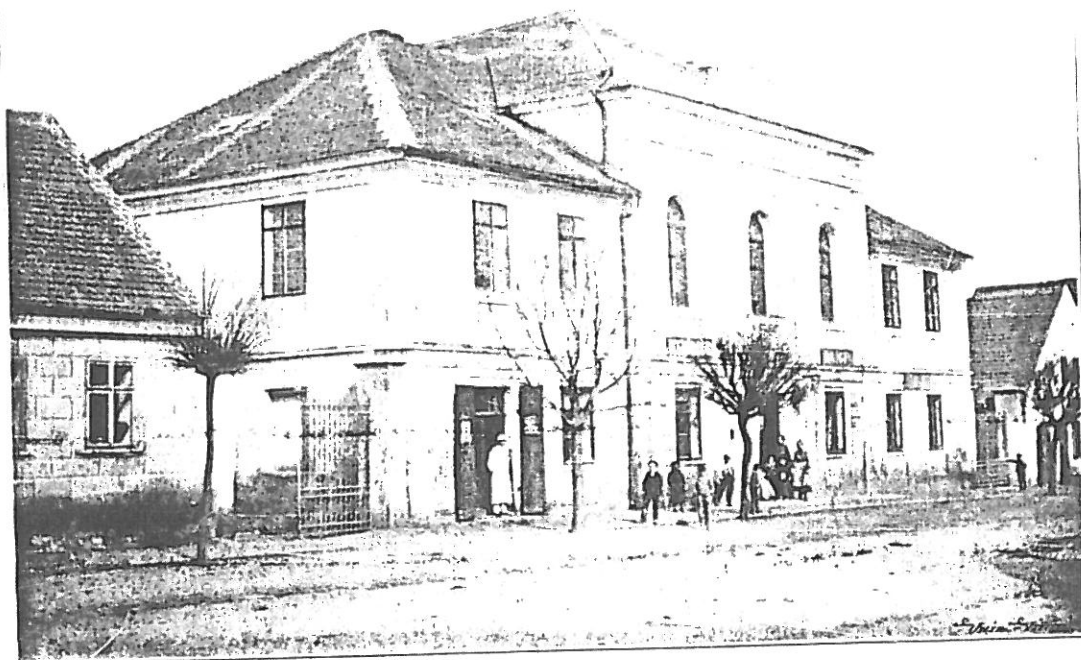
Bývalý cukrovar.

Kandidátní listina

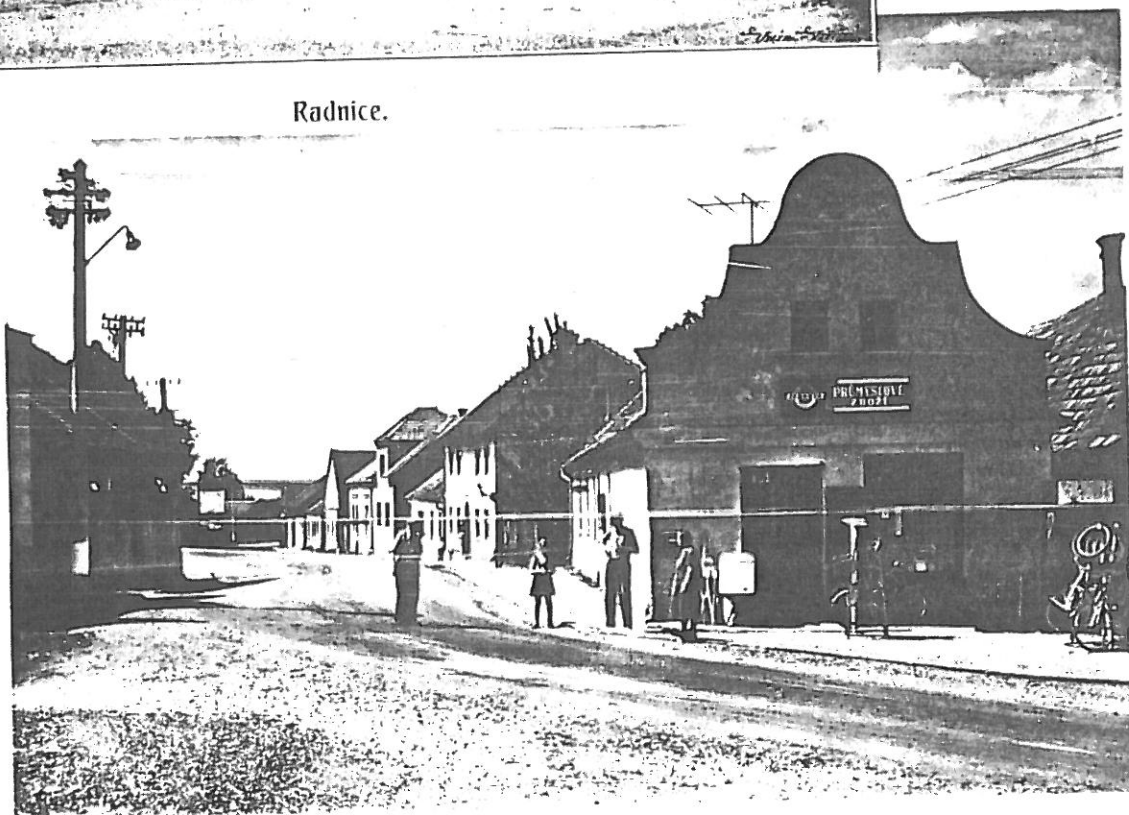
Československé soc. demokratické strany dělnické

pro volbu obecního zastupitelstva ve Smídarech
vypsanou na den 27. září 1931.

1. Franc Alois, odborný učitel, Smídary č. 21.
2. Dyck Arne, fotograf, Smídary č. 278.
3. Dušek Karel, domkař, Smídary č. 151.
4. Roubíček František, trať. pomocník, Smídary č. 81.

Radnice.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Nově narození

- 6.6.1997 Kristýna Kodrová
Smidary 26
- 16.6.1997 Nikol Solfronková
Smidary 141
- 10.9.1997 Tomáš Záveský
Smidary 229
- 27.9.1997 Kamil Wójcik
Smidary 329

SNATKY

- 9.8.1997 Petr Jiránek - Žitovlice 57
Renata Tyrychtrová - Smidary 268
- 27.9.1997 Ladislav Lochman - Běrunice 127
Petra Gorelová - Smidary 97
- 11.10.1997 Pavel Šoltys - Ohništany 32
Marcela Bydžovská - Ohništany 22

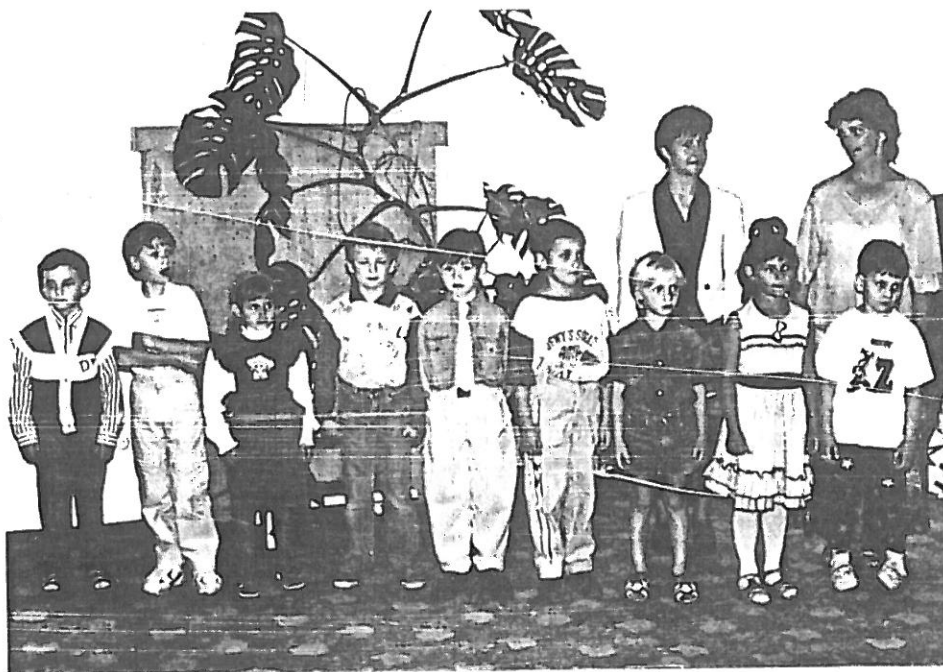
ÚMRTÍ

9.6.1997	Josef Kubišta
Chotělice 23	2.9.1997	Božena Mráková
Smidary 128
24.7.1997	Marie Macáková
Chotělice 127	6.9.1997	Ladislav Špaček
Smidary 282
3.8.1997	Bohumila Zechovská
Červeněves 93	7.9.1997	Ivan Deyl
Smidary 112
12.8.1997	Rudolf Havelka
Křičov 47	23.9.1997	Josef Dejl
Loučná Hora 49

ZLATÉ SVATBY OSLAVILI

- 1.6.1997 manželé Emilia a Vojtěch Bolinovi, Smidary 329
- 21.6.1997 manželé Eva a Bohumil Čížkovi, Smidary 16
- 19.9.1997 manželé Rozálie a František Matyášovi, Smidary 131
- Do dalších let společného života přejeme jubilantům pevné zdraví a osobní pohodu.

Dne 26.6.1997 se konala v obřadní síni OÚ již tradiční malá slavnost - rozloučení dětí s mateřskou školou. S dětmi se rozloučily paní ředitelka L.Zubzandová a paní učitelka A.Pokrupová. Za obecní úřad s dětmi pohovořil starosta Jan Šefara. Za základní školu byl přítomen pan učitel K.Příbyl, který děti symbolicky přivítal jako budoucí žáčky 1.třídy ZŠ. Celou slavnost uváděla matrikářka M.Zavadilová a přihlíželi i rodiče dětí. Nevšední ráz celému obřadu dodala hrou na varhany paní L.Mařasová a vše vyfotil pan J.Dítě.

Dne 23.8.1997 bylo rovněž v obřadní síni obecního úřadu slavnostní uvítání čtyř nových občánků do života.

M. Zavadilová
matrikářka

PRO CHVÍLE ODDECHU

	papír k plá- nografické- mu rozmno- žování	začátek tajenky	římskými čís. 49	výkon fotbalisty	pozdrav	násyp z kamení		předložit	iniciály slovenského klavíristy Paloviče	dědina	východo- český vrch	pohled na město	planetka	oráč (nářečné)
oslovoval 3 osobou množného číslo							podnik vyrábějící alkoholický nápoj							
závdavek							divadelní žánr se zpě- vy a tanci symetrála							
citoslovce překvapení			zrození část Prahy						chystat se uséknout předložka					
místo, kdo se těží kárren				listnatý strom propagační list						papežská listina s kov. pečeti vědní obor				
modla					dábel vodní rostlina						hádanka začátek závodu			
šplhavý pták									judský krai				konec tajenky	nauka o mravnosti
	francouz. malíř a grafik	mužské jméno druh papouška							stará solmizační slabika			předložka umrtví oznámení		
český hudební pedagog a skladatel									kanout ženské jméno					
setina hektaru			SPZ okresu Kolín silování			pracoviště v dole (slangově)	afghánská jednotka hmotnosti	plazi z řádu ještěrů vytrvávají v odporu						
iniciály ruského botanika Maximova				menší dravý pták sušenka						vtipný koušek léta				
mužské jméno					radio- lokátor zajisté						SPZ okresu Tachov solmizační slabika			
nadání							lid. název kozlíku lékařského malaj. dyka							norský dramatik a básník
	umělecký směr 17. a 18. století	zrakový orgán vlk z Knih džunglí				placený potlesk tenké povlaky						německy veřej- vrcholné uznání		
autor románu Cirkus Humberto					široké vchody opojit						Slovan způsob chůze			
čín				olejný plod přivlastňo- vací zájm.						mimý běh inic. franc. chem. a fyz. Dulonga				
solmizační slabika			záchrana Evropan						bojovní člověk st. vztažné zájmeno					
čtvřečný nerost olivové bany							drobná bylina se žlutými květy							
jednotky ryzosti zlata							Asijka						Pomůcka: Manet, ozalid, rataj, veduta	

POZVÁNKA

SMIDARY sokolovna 22.11.ve 20,00

Místní kulturní středisko
zahájilo předprodej místenek

SILVESTR 97

ve smidarské sokolovně
k tanci a poslechu hraje LOKÁLKA
předprodej na OÚ Smidary
vstupenka 100,-Kč tel.531 127/8

Myslivercký ples - 17.1.98-sokolovna
Hasičský ples - 31.1.98-sokolovna

Vydává Obecní úřad ve Smidarech. Ročník 1997. Vychází nepravidelně.
Odpovědný redaktor: E.Řeháčková. Povoleno Okresním úřadem Hr.Králové.